

Visiebepaling

Jo van Dorp

Inleiding

Op bijna onverklaarbare wijze geeft het een volk, een groep, een gemeente of een persoon een buitengewoon krachtige stimulans tot het bereiken van geweldige resultaten, wanneer er interne overeenstemming is over hoe men tot dat punt kan komen. Groepen die structuur ontberen en geen omlijnde gedachten bezitten over welke richting men uit gaat, vallen vroeg of laat uiteen in nieuwe groepjes, die vaak een marginaal bestaan vertegenwoordigen.

In deze studie een aanzet tot het formuleren van concrete en praktische stappen op weg naar het bereiken van Gods doel met Zijn gemeente. Deze studie is een aanzet en zeker geen programma. Het reikt gedachten aan, geeft structuur, maar in al deze dingen geldt: *"Zo de Heer het huis niet bouwt, tevergeefs zwoegen de bouwers eraan"*. (Ps. 127:1)

Verleden, Heden, Toekomst

Het normale beeld rondom het bepalen van toekomstplannen is gebaseerd op het verleden. We kijken naar hoe dingen gingen en op grond van deze ervaringen bepalen we hoe we het heden interpreteren en de plannen kunnen vorm geven voor onze toekomst. Typisch nederlands spreekwoord is dan ook dat "het heden wordt bepaald door het verleden". Een werkwijze die (helaas) ook in veel gemeenten voorkomt.

Voor een nieuw-testamenteisch christen is dat echter geen werkbare situatie, want de les van de geschiedenis is, dat het steeds weer fout gaat! Belangrijk is dan ook dat we leren om te luisteren naar het woord van God. Opmerkelijk is dat dit van een volstrekt ander uitgangspunt zich bedient. Niet het verleden bepaald het heden, maar het heden kan slechts goed begrepen worden in het licht van onze toekomst met Christus. Het is daarom goed om de dingen te verstaan vanuit het Woord van God.

In de Openbaring aan Johannes wordt veel geschreven over onze toekomst. Vatten we dit kort samen, dan zouden we dit in twee woorden kunnen zeggen: Jezus regeert! Kijken we wat dieper, dan blijkt dat dit niet zonder slag of stoot gaat en is het van het grootste belang dat we een diep besef hebben van de boodschap van de bijbel. Willen we onze visie bepalen dan is een goed beeld van onze toekomst van het grootste belang. Het belangrijkste referentiepunt wat wij daarin hebben is het Woord van God.

Wanneer wij als christenen naar onze toekomst kijken, en op grond daarvan onze plannen maken voor ons gezin, de gemeente, onze werksituatie en ons trachten voor te stellen hoe dat aansluit bij het grote plan van God, dan zijn er verschillende gevaren die we onder ogen moeten zien.

In de eerste plaats is daar het gevaar van egocentrisme. Heel subtiel plaatsen wij onszelf in het middelpunt van de geschiedenis en het universum. En vanuit onze eigen situatie gaan we dan de toekomst invullen. Het woord van God is dan duidelijk: *"zij zoekt zichzelf niet"*. Wanneer satan u niet meer kan tegen houden, boekt hij de meeste overwinningen door ons te helpen ons ego meer naar het centrum te verplaatsen van ons handelen. .

Een tweede gevaar is dat wij satan een buitengewoon grote rol toebedelen in onze toekomstvisie, waardoor de angst ons om het hart slaat en we gedemotiveerd raken omtrent onze roeping en bediening. Vrees, angst en uitstel gaan dan regeren in ons hart. Dit terwijl Christus heeft gezegd: *Zie ik maak alle dingen nieuw*.

Een derde gevaar is dat wij de balans kwijt raken tussen het Woord van God en de werking van de Geest van God. Alleen in een balans zullen we de weg vinden van God zelf. Hij bindt zich aan Zijn Woord, maar werkt vrij door Zijn Geest.

In onderstaand schema worden drie aspecten genoemd, die fundamenteel bepalend zijn voor ons toekomstbeeld en de invulling daar van. We kijken hier naar aan de hand van de verwachting die er was in Israël over Christus en hoe er nu een verwachting is voor de gemeente in de eindtijd. We zien in de

eerste kolom hoe de komst van Christus op deze aarde misverstaan werd. In de tweede kolom hoe satan trachtte Christus te verleiden in de woestijn. In de derde kolom is opgenomen het misverstaan van de huidige positie van de gemeente, die het Lichaam is van Christus.

Christus toen:	Satans verleiding:	De christen nu:
Messias, dwz. Koning Gevaar: Christus herstelt een zichtbaar materieel Israël	"zeg dat deze stenen broden worden" Gevaar: materiële verleiding	Regeren als koningen met Hem! Zelfoverschatting
Lijdende knecht Gevaar: we herkenden Hem niet toen Hij kwam, Hij was niet om aan te zien!	Heerschappij over de volken wanneer Jezus satan zou aanbidden. Gevaar: We ontlopen het lijden.	Lijdende kerk Gevaar: Wij rekenen er niet op als het komt!
Zoon des mensen Gevaar: profetie werd naar voren gehaald door talloze valse	"Werp Uzelf dan naar beneden" Gevaar: Geestelijke krachtpatserij	Zonen Gods Gevaar: onze positie wordt te vroeg ingenomen.

Openbaring

De hele bijbel door laat ons zien dat God Zijn plannen openbaart aan Zijn dienstknechten. God ging bijv. Abraham niet voorbij, maar openbaarde Zijn plannen aan hem. Gen. 18:16-33. De bijbel maakt op verschillende plaatsen duidelijk dat God vaak mensen brengt op een punt waarop zij hun eigen doelstellingen los gaan laten en God gaan vragen om hun te leiden. Heel sterk zien we dit uitgewerkt in het leven van Mozes. Nimmer is er een mens geweest die zo van aangezicht tot aangezicht met God sprak. (Ex. 33:11). Toch ging er een tijd aan vooraf, waarin Mozes opgroeide aan het hof, leerde als soldaat plannen te maken en een strategie te bepalen. Veertig jaar herderschap brachten Mozes tot het punt, waarop hij zelf onbekwaam was in eigen ogen. Toen was God in staat om in hem een verwachting te leggen. Daardoor heen kon een volk uit slavernij geleid worden.

Wanneer Jezus spreekt over Zijn relatie met de Vader, dan stelt Hij: *"Jezus dan antwoordde en zeide tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, de Zoon kan niets doen van Zichzelf, of Hij moet het den Vader zien doen; want wat deze doet, dat doet ook de Zoon evenzo. Want de Vader heeft de Zoon lief en toont Hem al wat Hij zelf doet, en Hij zal Hem grotere werken tonen dan deze, opdat gij u verwondert."* Joh. 5:19,20. Blijkbaar is het voor Jezus een realiteit om te staan in door God gegeven verwachting, van wat komen gaat.

Paulus was een man van groot intellectueel kaliber, die planmatig en systematisch kon werken (Saulus ging het ene huis na het andere binnen, Hand 8:3). Hij had geleerd om volgens vaste richtlijnen te werk te gaan. Na een lange tijd van eenzaamheid (mogelijk dertien jaar), waarschijnlijk in de woestijn van Arabië, bleek hij ontvankelijk voor het plan van God. Toen hem in de nacht door een droom een man verscheen van Macedonië, "zocht hij dadelijk gelegenheid om naar Macedonië te vertrekken". (Hand. 16:10). In Gal. 2:2 schrijft hij, dat hij ging vanuit een openbaring van God.

Hebr. 11 spreekt over de verwachting, het verlangen naar de toekomstige dingen. We lezen daarin over Noach dat hij eerbiedig de ark heeft toebered, nadat hij een godsspraak heeft ontvangen over iets wat nog niet gezien werd. (Hebr 11: 7) Heel consequent verbindt Hebr. 11 geloof aan verwachting. Geloof is de weg waardoor de verwachting, het verlangen door God gegeven kan worden. Voor ieder die bezig wil zijn rond de vragen van doelstellingen en verwachtingen is het lezen van dit hoofdstuk van groot belang. Wanneer we de indrukwekkende rij van mensen de revue laten passeren, hun levens overzien vanuit Gods woord, dan is daar een geloofsverwachting, die niet beschaamd werd, als het beloofde (nog) niet verkregen werd. (Hebr. 11: 39.40)

Belangrijk is dat de bijbel ons laat zien dat mensen handelen naar aanleiding van een Godsspraak die hun een verwachting getoond heeft over wat God bereikt wil zien gaan worden. Op grond van die openbaring stelt de persoon dan zelf, vaak ook weer daarin op een dieper niveau geleid door Gods Geest, voor zich zelf concrete en hanteerbare doelstellingen in het nu. Men handelt maar niet zomaar, maar door gerichte en zeer gedetailleerde plannen te ontwikkelen en deze ook consequent uit te voeren.

Mensen die hun koersbepaling gebaseerd hebben op doelstellingen die vanuit het menselijk vermogen geformuleerd zijn, waarin hun eigen verantwoordelijkheid voor het handelen centraal staat, leven op een totaal andere manier dan zij die een verwachting op God én uit God hebben. Gordon Macdonald geeft enkele uitstekende onderscheidingscriteria voor geroepen mensen, die leven vanuit verwachting en mensen die gedreven worden, door de doelen die zij zich zelf stellen.

De gedreven persoon wordt door hem getypeerd als:

- ▣ vindt meestal alleen voldoening in prestaties;
- ▣ is altijd bezig met de symbolen van prestatie en succes;
- ▣ raakt gewoonlijk verstrikt in een onbeheersbare jacht naar uitbreiding;
- ▣ heeft de neiging integriteit niet zo belangrijk te vinden;
- ▣ bezit vaak beperkte of onderontwikkelde sociale vaardigheden;
- ▣ heeft de neiging alles te zien in termen van concurrentie;
- ▣ bezit vaak een vulkanische woede, die tot uitbarsting komt, wanneer hij tegenwerking ondervindt of gebrek aan loyaliteit vermoedt;
- ▣ heeft het vaak abnormaal druk.

Vanuit de terminologie, zoals we die verderop nog wat nader zullen bekijken, kunnen we het gedreven type beschouwen als iemand, die vooral gemotiveerd wordt door menselijke doelstellingen en hoe die te bereiken.

De geroepen persoon wordt door hem getypeerd als:

1. zij die een innerlijke kracht, volharding en sterkte hebben die onaangetaast blijft onder de klappen die van buiten komen;
2. zij die weten wat rentmeesterschap in houdt;
3. iemand die zich zelf kent, met zijn door God gegeven mogelijkheden en beperkingen en daardoor zicht heeft op de rol die hij/zij vervult;
4. een mens met een vast richtinggevoel en een onwankelbare toewijding.

Een geroepen persoon leeft vanuit verwachting. Hij/zij heeft een visie op wat God werkelijk te zeggen heeft en hoe Hij het uitgevoerd wil zien.

Doelstellingen en verwachting

Voor we dieper op deze materie ingaan eerst enkele gedachten rond de begrippen doelstellingen en verwachtingen. Immers een helderder inzicht over deze begrippen zal er toe leiden dat christenen met minder teleurstellingen kunnen staan in de verwachting van het wonder van de God, die voor ons uitgaat.

Voor een goed begrip is het belangrijk dat verwachting gezien wordt als handelen vanuit openbaring door God zelf. Daar tegenover wordt gesteld het algemeen menselijk streven, om de eigen verlangens en doeleinden te bereiken. Zowel de natuurlijke mens als de geestelijke mens hanteert daarbij doelstellingen. Men formuleert een beeld van waar men aan wil werken en wat daarvan de te verwachten uitkomst is. Vele christenen falen, omdat ze zich niet bewust zijn dat hun doelstellingen voortkomen uit een natuurlijk denken en niet uit de Geest geboren zijn.

We onderscheiden binnen de gemeente:	
Doelstellingen vanuit de natuurlijke mens:	Doelstellingen vanuit verwachting door Gods openbaring:

Vinden overwegend hun oorsprong in de bijbel als het geopenbaarde Woord van God. De bijbel is het handboek (Logos) en geeft Gods plannen en wetten aan voor de mensen.	Vinden overwegend hun oorsprong in openbaring door Gods Geest in harten van een individu of een groep mensen. De bijbel is een toetsingskader (Logos + Rhema)
Kan en moet aan gewerkt worden. "Sla de hand aan de ploeg." Gevaar van activisme	Kan alleen voor gebeden worden. Christen gaat staan "in de werken die God te voren bereidt heeft". Gevaar van passiviteit.
Vergt een inzet van de mens, waar hij/zij ook verantwoordelijk voor te stellen is.	Ziet uit naar een souverain handelen van God, waarbinnen de mens mag werken en verantwoordelijk is.
Oriënteert zich op vaste afspraken die in het verleden zijn gemaakt.	Oriënteert zich op de toekomstige tijd, waarin God Zijn beloften vervult.
Kan zowel op een geestelijke als vleeselijke wijze bereikt worden.	Alleen werkelijke vrucht, wanneer er coöperatie is met Gods Geest.
Zijn kwantitatief en kwalitatief te benoemen en bevatten opdrachten voor het handelen in het nu.	Zijn meestal alleen kwalitatief te benoemen en zijn abstracter. Bevatten richtingwijzers voor de toekomst
Vormen aanleiding tot goed- en afkeuring.	Kader voor evaluatie en bemoediging.
Zijn algemeen geldend en rationeel bepaald binnen de context.	Zijn een unieke en onvervangbare opdracht van Godswege.

Doelstellingen

Het voorgaande suggereert mogelijk dat doelstellingen ongeestelijk zijn en niet gebruikt mogen worden. Niets is minder waar. Doelstellingen, zijn bijzonder waardevol en vormen een uitstekend middel voor het bereiken van resultaten. Ze ondersteunen de voortgang van activiteiten en helpen om onderweg de koers te blijven volgen. Doelstellingen, welke flexibel zijn, en steeds opnieuw gerelateerd worden aan de oorspronkelijk verwachting, zoals door God neergelegd, maken ons leven als christen vruchtbaar.

Enkele belangrijke overwegingen om te werken met doelstellingen worden onderstaand toegelicht.

- Voor *bepaling van de aandacht* voor de inzet van mensen, (gebeds)tijd, middelen en financiën is het formuleren van doelstellingen van groot belang. Daarbij gaat het om de vraag wat is belangrijk. Prioriteiten kunnen ontstaan wanneer doelstellingen helder worden.
- De *motiverende werking* van doelstellingen is overduidelijk. Soms wordt dit wel overschat, omdat veel doelstellingen te hoog zijn of niet werkbaar, waardoor ze een constante bron van teleurstelling vormen. Toch heeft de helderheid die door doelstellingen ontstaat een krachtige werking, die ook samenbindt in het streven van een groep mensen.
- Doelstellingen *creëren normen*, waaruit af te leiden is of men op het goede pad is. De doelstellingen die specifiek zijn en gedetailleerd vormen voor de leiding van een gemeente de richtingwijzers voor het bijstellen van activiteiten, of het opstarten van nieuwe. Het geeft ook feitelijke onderbouwing aan waarom iets gebeurd is, of juist niet.
- Doelstellingen vormen de *uitgangspunten voor het leiderschap* in een gemeente. Voor de uitvoering van de doelstellingen is men zelf verantwoordelijk zoals we zagen. Dit betekent dat het leiderschap binnen een gemeente ook door zich te verbinden aan doelstellingen zich ook weet te profileren en daardoor weet waar men naar toe wil. Het is de maatstaf voor het continue veranderingsproces waar elke gemeente in behoort te verkeren.

Aan welke voorwaarden moeten door God geïnspireerde doelstellingen voldoen:

1. aanvaardbaarheid (Het heeft de Heilige Geest en ons goedgeacht)
2. nauwkeurigheid (God is een goede Schepper!)
3. haalbaarheid (Geen beproeving gevraagd boven onze kracht)

4. consistentie (Harmonie/balans met het totale Woord van God)
5. verantwoord zijn binnen normen en waarden (de Bijbel)

Daarbij komen kijken de volgende uitwerkingsfactoren:

- ▣ tijdsfasering (korte termijn, middellange termijn, lange termijn doelen,
- ▣ tactische en strategische aspecten (methoden en technieken);
- ▣ primaire doelgroep(en) (om wie gaat het);
- ▣ prioriteiten (in activiteiten);
- ▣ aandachtsvelden (inhoudelijke keuzes).

De ondersteuning bij de uitvoering van doelstellingen vindt plaats door:

1. leidinggeven en motiveren
2. normstellingen (toetsen en verhelderend inzicht)
3. beoordeling moment van inzet veranderingen
4. scheppen van voorwaarden (gebed, pastoraat, relaties, logistiek, financiën)

Proces en taak doelen

Binnen de christelijke gemeente zijn er twee aandachtsgebieden die regelmatig voor grote spanning zorgen. Enerzijds is daar de oproep om heilig te leven, anderzijds is daar de realiteit van alle dag, waardoor het niet altijd gemakkelijk is op een heilige manier je doelen te bereiken. Het (weinig bijbelse) spreekwoord: "het doel heiligt de middelen" is een voorbeeld van de spanning die daarin opgesloten ligt. Willen we tot een gezonde en ook bijbelse visie komen op dit punt, dan is het zinvol om taak- en procesdoelen goed te onderscheiden. Pas wanneer er sprake is van een evenwicht tussen beiden, kan er werkelijk vrucht geboren worden die ook welbehagelijk is voor God zelf.

Verantwoordelijkheid

Voor veel christenen is er een strijdvraag rond het handelen en het bepalen van de visie. Voor velen betekende dit in het verleden een keuze voor het zgn. quietisme, waarin de mens afwachtend t.o.v. van God zich opstelde. Handelen door de mens werd daarmee als verkeerd gezien. Op sommige momenten gebeurde dit bijv. in de Keswickbeweging, eerder reeds bij de Quakers, in de nadere Reformatie, maar ook in div. Pinkstergroepen zien we dit nog steeds gebeuren. Steeds weer opnieuw is er het belang van het benadrukken van de verantwoordelijkheid die wij als mens hebben t.o.v. God en onze naaste. Tegelijkertijd is er ook een activisme wat uitsluitend reageert op basis van wat men ziet als Gods plan, zonder zich nog af te vragen wat God ons daarmee wil zeggen.

Door deze verantwoordelijkheid serieus te nemen ontstaat in ons leven de drang om dingen te onder nemen voor God. William Carey sprak de beroemde woorden: *Verwacht grote dingen van God, onderneem grote dingen voor God!* Laat dit het uitgangspunt zijn voor ons handelen.

Literatuur

- ▣ *Vision building*, Peter Brierley, 1989, Hodder&Stoughton, Londen
- ▣ *Planning voor alle dag*, Edward R. Dayton& Ted W. Engstrom, Telos,
- ▣ *Power of Vision*, George Barna, 1992, Regal books, Ventura USA
- ▣ *Leadership for the 21st Century*, Ron Boehme, 1989, Frontline Communications/YWAM
- ▣ *Breng orde in uw leven*, Gordon McDonald, 1986, Gideon Hoornaar
- ▣ *Prioriteiten, effectieve keuzes in leven en teamwerk*, Stephen R. Covey, 2001, Bussnes Contact, Amsterdam